УДК: 338.45.621

Балабаш О.С.
аспірант Одеського національного економічного університету,
Кузнецова І.О.
д.е.н., професор Одеського національного економічного університету

СУТНІСНО-ЗМІСТОВА ЕВОЛЮЦІЯ ДЕФІНІЦІЇ «ЗДІБНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ»

Бізнес-ландшафт сучасної організації знаходиться під впливом динамічних змін зовнішнього середовища, які загострили проблему формування довгострокових конкурентних переваг. За таких умов здібності організації можуть стати їхнім основним джерелом.

Дослідження еволюції визначення «здібність організації» є важливим для правильного і всебічного розуміння даної дефініції.

У фундаментальних працях класиків економічної теорії середини XX-го століття розглядається поняття «можливості фірми». Так, Й. Шумпетер вважав що нові знання і нова інформація можуть створити можливості (1934р.). Видатний американський економіст Г. Саймон як базу формування здібностей розглядав технологію (1958 р.).

Новою сходинкою в розвитку теорії «здібностей організації» стає робота Ф. Сельзника «Лідерство в адмініструванні» (1957 р.). На відміну від Й. Шумпетера та Г. Саймона він вважав, що самих можливостей для успішного функціонування фірми не достатньо, вони повинні підкріплюватися внутрішніми здібностями.

В кінці 50-х на початку 60-х років XX ст. була обґрунтована ресурсна теорія Е. Пенроуз, яка відіграла основоположну роль у

еволюції розуміння суті «здібностей організації».

Наступний сплеск уваги до даної теми спостерігається у 80-х роках. Важливими є роботи К. Вернерфельта і Р. Румельта (1984 р.), Дж. Барні (1986 р.), Дж. Колліса (1991 р.) та ін. В цей період в науковий обіг вводиться термін «capabilities» і розглядається як вміння, знання і досвід виконання певних видів діяльності. Сутність здібностей організації, їх тотожність і відмінність від ресурсів стають актуальними проблемами в рамках дослідження ресурсного підходу.

90-ті роки XX- го ст. ознаменували початок нового етапу розвитку теорії здібностей організації, що можна охарактеризувати наступними тезами: здібності розглядаються як специфічний ресурс, основа конкурентних переваг; відбулося їх розмежування на статичні і динамічні; розвинуто поняття «компетенція»; акцент переходить із зовнішніх джерел конкурентних переваг (структура галузі, зовнішні конкурентні умови) на внутрішні (ресурси і здібності організації). Активно в даному напрямку працювали учені Д. Тіс, Г. Пізано, Б. Когут, Е. Шуен, Дж. Махоні, Р. Грант, Г. Хемел і К. Прахалад та ін.

Вступ світової економічної теорії в нове XXI століття відзначився підміною ключових понять. Ресурсна складова переходить на другий план уступаючи місце здібностям організації.

В сучасній економічній літературі «здібності організації» мають схожі трактування з поняттям «потенціал організації». Таке тлумачення, на нашу думку, є некоректним, оскільки «потенціал організації» є узагальненою характеристикою ресурсних можливостей організації, а в «здібностях» ключовим елементом є знання.

Сучасна економіка, поправу, може називатися «економікою знання» і здатність управління ним в умовах соціально-економічної трансформації суспільства є запорукою успіху організації.